SỐ THỨ 1813 NGÀY THỨ BẢY 1er AVRIL 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

HANOI

	Hà-nội Bắc-kỳ Trung-kỳ Ai-lao Cao-miên	Ngoại-quốc	Đất-sét Trung-kỳ Ai-lao	Nam-kỳ Hà-Tiên và Kiên-giang	Ngoại-quốc
Một năm..	6$00	6$80	6$30	6$30	9$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng..	3.00	3.50	3.20	3.20	4.50
Ba tháng..	1.50	1.75	1.60	1.65	2.25
Một tháng..	0.50	0.60	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: P. E. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

Décomptés à raison de 1 centimètre de hauteur sur 5 de page
Une seule insertion
Par contrat, chaque insertion
Réclames dans la 1re page
Annonces judiciaires et légales

On traite à forfait pour les contrats importants.

Xứ Đông-pháp ta nên bảo-hộ mậu-dịch hơn hay tự-do mậu-dịch hơn?

Trước khi giải quyết cái vấn đề này tưởng nên nói qua thế nào là bảo-hộ mậu-dịch và thế nào là tự-do mậu-dịch; thứ đến trong hai cái phương-pháp bảo-hộ, tự-do mậu-dịch ấy thì những nhà kinh-tế học xưa nay cho đâng nào là lợi, đâng nào là hại và lợi hại ra làm sao.

Bảo-hộ mậu-dịch là giữ gìn cho những hàng-hóa sản-vật ngoại-quốc đem vào bán trong nước mình không thể bán rẻ hơn được hàng-hóa sản-vật của nước mình mà chiếm mất cái lợi-nguyên của những nhà buôn nước mình; như thế thì bất những hàng hóa sản-vật ngoại-quốc phải chịu thuế đoan là thuế nhập quan hay nhập cảng.

Tự-do mậu-dịch là tha hồ cho hàng hóa sản vật ngoại-quốc đem vào bán trong nước mình mà không bắt nộp thuế đoan.

Hai cái phương-pháp bảo-hộ, tự-do mậu-dịch này mà bảo hẳn đâng nào lợi, đâng nào hại thì cũng không lấy gì làm dịch, vì những nhà kinh-tế học cũng mỗi người mỗi ý, thậm chí đã chia nhau ra làm hai phái: một phái bảo-hộ mậu-dịch và một phái tự-do mậu-dịch.

Phái bảo hộ mậu-dịch thì viện mọi lẽ để chứng rằng bảo hộ mậu-dịch là hay. Phái tự-do mậu-dịch lại cãi rằng tự-do mậu-dịch mới là hay mà bảo-hộ mậu-dịch thực là dở.

Hay dở thế nào chưa biết, đây hãy thuật tóm tắt những lời biện-thuyết của hai phái ấy để độc giả ý hội.

Phái bảo-hộ mậu-dịch thì nói rằng:

1· Cuộc buôn bán ở thế-giới ngày nay đã có thể cho được là cuộc cạnh-tranh để sinh-tồn, vậy thì trong sự cạnh-tranh ấy tất ai yếu người nấy bẹp. Nếu nước người ta hoặc nhân-công rẻ, hoặc được địa-lợi hay hoặc văn-minh trước nước mình nên hàng-hóa sản-vật của người ta cái gì cũng tốt hơn và rẻ hơn hàng-hóa sản-vật của nước mình, thế mà đem vào bán trong nước mình mà mình lại không làm thế nào cho hàng-hóa sản vật của mình cạnh tranh nổi được với hàng-hóa sản-vật của người ta thì nước mình làm gì chẳng thất-bại. Vì bảo cứ để buôn bán tự do để lợi chung cho cả nhân-loại thì trước hết hãy phải biết rằng ít nhiều người với nhau thì có thể vì lợi chung mà một vài người chịu thiệt, chứ một nước đối với thế-giới thì có lẽ cả một nước đem làm hi-sinh cho nhân-loại dư? Mình chẳng làm cho tuyệt cái mối cạnh-tranh của người ta đối với mình thì thôi, nhưng mình cũng cần phải làm thế nào cho trong sự cạnh-tranh ấy mình không thua kém mới được. Vì hàng của mình giá bán phải 100 đồng mà hàng người ta bán có 90 đồng thì mình phải đánh thuế thế nào cho ít ra người ta cũng phải bán 100 đồng thì hàng của mình mới có thể bán được. Khác nào như thi ngựa, con ngựa nào mà người cỡi nhẹ thì phải buộc thêm chì vào con ngựa ấy cho có sức để trên mình con ngựa nặng bằng nhau.

2· Tuy nhiên có người cho là không khi nào lại có một nước thua kém để mở bề trong sự cạnh tranh với thế-giới; dẫu kém đường này thì hơn đường khác làm thế nào chẳng có cái sở trường, ấy thì nước nào sở trường nghề gì cứ chuyên nghề ấy chẳng hơn ư? Nói như thế thì quyết không được, vì nếu mỗi nước cứ theo chuyên một vài nghề thì không nước nào đủ tư cách làm một nước. Cứ nước này phải trông vào nước khác trông lẫn vào nhau như thế thì ra nẫu không có nước khác, không nước nào một mình có thể đủ thức dùng.

3· Nếu sở hàng-hóa sản-vật của nước mình xuất-cảng không cân với sở hàng-hóa sản-vật của ngoại quốc nhập cảng thì tất nước mình phải đổi bại, trước tiên trong nước còn đi đâu, sau đến phải mắc nợ với ngoại-quốc.

4· Trong các thứ thuế thì thuế đoan lợi hơn cả, vì thuế ấy người nước ngoài phải chịu, chứ dân mình không mất gì. Đánh thuế đoán chẳng những bảo-hộ được những công-nghệ của mình mà lại làm cho nước mình được thêm lợi.

5· Có bảo-hộ mậu-dịch mới giữ cho nước được an toàn, vì những xây pháo-đài, đóng tàu chiến, dựng xưởng chế-tạo khí-giới cũng không đủ, cần phải có than, có sắt, có ngựa, có lúa, có thịt, có da, có dạ, vân vân, nghĩa là trong khi chinh-chiến bao nhiêu triệu người cần phải tiêu-thụ những thức gì thì phải có đủ. Có đủ được mọi thức trong khi chinh chiến há chẳng phải nhờ ở như sự bảo-hộ mậu-dịch ư?

Phái tự do mậu-dịch thì cãi rằng:

1· Nếu bảo rằng cần phải bảo-hộ mậu-dịch vì những nước hoặc địa-lợi kém, hoặc mới thành lập, nhân-công đắt, thợ thuyền vụng khó lòng cạnh-tranh nổi được với những nước nhiều địa-lợi và công-nghệ phát-đạt đã lâu, thì sao nước Mỹ giàu mạnh như thế, tiền-hóa về đường kinh-tế rất mau, nông-sản nhiều, công-nghệ giỏi, đã được liệt vào hàng các nước chế tạo thịnh nhất trong thế giới mà vẫn còn bảo-hộ mậu-dịch? Nước Mỹ lại cho là những nước đã văn-minh tiến-bộ, giàu có, nhân-công cao cần phải bảo-hộ mậu-dịch để cạnh tranh với những nước văn-minh kém và nhân-công hạ, như thế thì chẳng phải trái với lời luận-thuyết của ta trên kia dư?

2· Sợ rằng bởi tự-do mậu-dịch mà rồi thành ra nước nào tinh nghề gì chỉ chuyên nghề ấy thôi và trong nước cũng bởi đây hóa suy vi thì cũng là quá đáng. Đã hay rằng nước nào cũng vậy, công nghiệp, nông-nghiệp, nghiệp gì cũng phải khoáng-trương, tùy địa-lợi, tùy khí-hậu, tùy nhân-tài mà lợi dụng cho được vạn toàn, nhưng khuyến khích những sự khoáng trương ấy thì phương pháp nào là hơn? — Há chẳng phải sự cạnh tranh của thế-giới khiến cho mình phải làm hơn người, làm khác người, phải bỏ cái địa-vị kém cỏi của mình mà lấy những cái nguồn lợi tốt mới.

3· Bảo rằng dân nào ở vào cái địa-vị người mua thì đổi với những dân ở vào cái địa-vị người bán là một dân kém cỏi hay một dân đổi bại, nhưng nói thế chẳng qua là dọa hão người ta đó thôi. Chắc hẳn một dân cũng vậy mà một cá-nhân cũng vậy, giàu hơn là nghèo, người có tiền mua mà lại bảo kém người có của bán thì chẳng nhẽm ư? — Còn như bảo mua hàng của ngoại-quốc đem vào nước mình mà đến nỗi mắc nợ với ngoại-quốc thì nợ sao? — Mua hàng ngoại quốc phải gởi tiền ngay, dẫu có trả bằng ngân-phiếu cũng chỉ hạn trong mấy tháng. Vậy ai cho chịu mà mắc nợ.

(Còn nữa) BOAN-PHONG.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 30 Mars 1922

Hạ thủy tàu mới

Chiếc tàu mới của công-ty Messageries Maritimes hạ thủy được mọi điều như ý. Tàu ấy sau này sẽ chạy đường Marseille Viễn-đông.

Tại Hoa-kỳ

Nguyên lão nghị-viện Hoa-kỳ đã ưng chuẩn bản giao-ước hải thuyền, lần đình việc đúng tiêm hải đình và hơi ngạt.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 30 Mars 1922

Việc hành-thích M. Milioukow

Trong một buổi nhân-dân Nga đi cư ở Berlin hội nghị với nhau lúc M. Milioukow đọc diễn-văn, có hai người ngồi hàng ghế thứ nhất bắn vào M. Milioukow mười lăm phát súng. M. Milioukow bị hại, còn năm người khác bị thương. Người chính phạm là thiếu úy Schalkekeof, nguyên sĩ-quan ở Pétrograd. Người ấy nói rằng khi đến hội nghị, người ấy vẫn định tâm bắn M. Milioukow, vì cứ như ý người ấy thì M. Milioukow có một cái trách cứ lớn về sự khổ thống của nước Nga ngày nay.

Cuộc hội-nghị của các nước về bề Baltique

Viện trưởng-trưởng tòa Nội-các nước Lettonie nói rằng viên ấy lấy làm bằng lòng về mọi việc của hội-đồng các nước về bề Baltique đã quyết-nghị. Trong bản giao-ước của các nước có những điều khoản chính như sau này: Các nước về miền bề Baltique công bố rằng nước Ba-lan, nước Lettonie, nước Esthonie, và nước Finlande công nhận bản giao-ước của nước Nga và các nước ấy đã ký kết với nhau.

Hễ nước nào trong các nước ấy bị công-kích thì các nước ấy sẽ đãi nước bị công-kích một cách thân-ái và sẽ cùng nhau thương-nghị về những phương-sách kia khác. Bốn nước ấy lại định rằng trong bốn nước có xảy ra việc tranh đoan gì, thì sẽ đặt cuộc trọng tài mà giải-quyết.

Quan Millerand đi du-lịch

Ngày thứ năm, quan Millerand sẽ khởi-hành ở Paris để đi Nam-phi-châu

Đội hải-thuyền trong Địa-trung hải do nguyên-soái Salowa quản-đốc sẽ khởi-hành ở Toulon sáng thứ tư này để đến ngày 4 Avril để tới mũi Saint-Vincent đón tàu *Edgard Quinet* chở quan Millerand đến Casablanca.

Kỷ-niệm-đài về việc phóng pháo vào Giáo-đường Saint Gervais

Sáng thứ tư ở Paris đã làm lễ hoàn-thành kỷ-niệm-đài về việc người Đức phóng pháo vào nhà Giáo-đường Saint Gervait trong ngày lễ vendredi Saint năm 1918. Kỷ-niệm-đài ấy làm bằng tiền quyên trong 91 gia-quyến có người bị hại về việc phóng pháo ấy.

Việc nước Ý

Đức Giáo-hoàng đã tiếp Bi-hoàng càng hoàng-hậu. Trong bảy mươi năm nay, mới lại có một vị vua đến yết Giáo hoàng. Hai năm về trước quan thống-lĩnh nước Brésil bấy giờ có đến thăm Giáo-hoàng, nhưng lúc bấy giờ ngài chưa lĩnh chức Tuổng-lĩnh.

Việc nước Đức

Ngày hôm thứ ba M. Wirth có đọc một bài diễn văn tại nghị-viện Đức. Ông có nói rằng cái số tiền của hội-đồng Bồi-thường yêu cầu thực quá cái sức của nước Đức. Nhưng ông không có nói gì đến việc giá tiền marks hạ xuống là bởi người Đức đem ngân phiếu ra ngoài nhiều quá. và ông cũng không nói gì đến sự-phát đạt của kỹ nghệ nước Đức ngày nay.

Bordeaux. ngày 31 Mars 1922.

Việc nước Đức

Ngày hôm thứ tư M. Rathenau thương thư, ngoại-vụ nước Đức cũng có diễn thuyết tại nghị viện phản-đối ý-kiến hội-đồng Bồi-thường yêu cầu nước Đức đãi các khoản thuế mới để thu lấy sáu mươi nghìn triệu nữa. Báo *Le Temps* có nói việc yêu cầu khoản ấy là do viên đại biểu của nước Anh tại hội đồng Bồi thường khởi xướng. Các báo quán Pháp đều lấy làm không bằng lòng về cái thái-độ của M. Wirth và M. Rathenau ngày nay.

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Ngày hôm thứ tư Nguyên-lão nghị-viện vẫn bàn về sổ dự tính các số tiền tạm ứng cho nước Đức. Nghị-viện nghe lời M. de Lasteyrie trần thuyết. Quan Poincaré có trả lời thuyết mọi lẽ về việc này không có thể giảm số tiền nước Đức phải nộp cho nước Pháp. M. de Lasteyrie nói rằng nay Đức cần phải mộ một cuộc công thái để lấy tiền nộp số bồi thường như nước Pháp đã phải làm trong năm 1871. M. de Lasteyrie lại nói rằng nước Pháp cũng cần phải mộ một cuộc công thái cuối cùng nữa để chi dụng vào những khoản nước Đức nộp tiền còn thiếu.

Tại Thứ dân nghị-viện

Thứ dân nghị-viện không công nhận bản dự-thảo luật pháp của M. Boncour là nghị viên ở Paris xin giảm hạn tại nghị xuống làm năm tháng. M. Poincaré có nói rằng chánh-phủ sở dĩ chưa có thể thi hành ngay được cái lệ đầu binh một năm, là vì phải ít lâu mới mộ được đủ lính tải-dụng để giảm cái hạn tại nghị xuống.

Thành phố Verdun

Chánh phủ đã cho thành Verdun một số tiền trợ cấp là năm triệu quan để tu chỉnh lại thành phố ấy.

Việc nước Đức

M. Rathenau lại diễn thuyết tại nghị-viện nước Đức để biện lý về cái thái-độ của chánh-phủ Đức đối với lời của hội-đồng Bồi thường quyết nghị. M. Rathenau tỉnh cái số tiền của Đức đã nộp cho Đồng-minh được là bốn mươi nhăm nghìn triệu marks. Trong số ấy là M. Rathenau tính cả giá các thuộc địa và các hải-thuyền của Đức chịu mất. những đất cát của Đức phải nhượng, và các tài sản của người Đức bị lịch biên tại ngoại-quốc.

Dẫu rằng các số ấy tính có đúng nữa, ta thử hỏi M. Rathenau rằng nước Pháp và nước Bỉ bị tàn phá tổn hại đã được lĩnh vào đó là bao nhiêu chứ

Việc cho nước Áo vay tiền

Về bản dự-thảo luật pháp ưng chuẩn việc cho nước Áo vay năm mươi triệu, M. Raoul Anglès đã trần thuyết tại hội đồng Ngoại-vụ về hiện-tình tài chánh và kinh-tế của nước Áo. Hội-đồng quyết nghị rằng về việc ấy hội đồng cần phải hỏi chánh-phủ thêm nhiều điều nữa. Vậy quan Poincaré có nói rằng ngày hôm nay ngài sẽ trần thuyết tại hội-đồng.

Việc nước Nga

Tchitcherine có nói rằng tại cuộc hội-nghị Gênes y sẽ trần thuyết mọi lẽ về việc cần phải duy-trì cái chính thể của nước Nga ngày nay, nhược bằng không duy trì cái chính thể ấy, thì có thể nguy cho chánh-phủ Xô-viết.

Ở Helsingfors có tin gởi đến nói rằng hiện nước Nga đương dự bị việc thu-binh, có lẽ trước mùa hạ này sẽ khởi sự. Hiện nay binh gia của chánh-phủ Quá-kích có những ban 1919, 1920 và 1921 cộng độ chừng một triệu rưỡi trăm nghìn người. Những lính từ ban năm 1911 cho đến ban 1918, cùng là hai ban 1922 và 1923, nghĩa là binh lính trong mười ban cả thảy nay mai sẽ thu tập cả. Các nhà hành khách ở nước Nga đến đều nói rằng nếu tại hội-đồng Gênes, mọi việc nước Nga không được như ý, thì chánh phủ Xô-viết sẽ khai chiến với các nước lân-bang

Việc nước Hoa kỳ

Nhà thám hiểm Amundsen đã tới New York để sắp đặt một cuộc thám hiểm năm năm tại Bắc-cực. Nghe đâu ông định dùng một chiếc phi-cơ có vô tuyến-điện để đi đến Bắc-cực.

Trước cuộc hội nghị Gênes

M. Trocquer, Thượng-thư bộ Công-tác đã cử các nhà giám-định chuyên-môn đến dự cuộc hội nghị Gênes Trong các nhà giám-định ấy có M. Castel chủ sự bộ Hỏa xa, M. Détœuf chủ sự bộ giang khẩu ở Strasbourg, và ở Besnerais Ngoài các viên ấy, lại còn có một viên chánh ký-sự của các công ty hỏa-xa lớn, và hai nhà chủ tàu đại-diện bộ phó Thượng-thư Thương thuyền nữa.

Bộ Đại-sứ nước Hoa-kỳ ở Rome có nói rằng chánh-phủ Hoa-kỳ không cử đại biểu riêng đến dự cuộc hội nghị Gênes, nhưng viên đại-sứ Hoa-kỳ ở Rome hoặc một viên đại-biểu của quan đại-sứ sẽ đến quan sát mọi việc mà thôi, chứ không có dự nghị.

Phái bộ Ba lan có M. Skirmunt, thượng-thư ngoại vụ, và M. Navotoc, thượng-thư bộ Công-tác.]

Phái bộ của chánh-phủ Xô viết, thư tư này sẽ tới Riga. Trong phái-bộ có M. Tchitcherine, M. Ioffe và M Krassine.

Các chánh đảng ở nước Ý đã quyết nghĩ không quấy nhiễu công việc của cuộc hội nghị Gênes.

Quốc-trái Đại-pháp. 3·/. [56,80. — 4·/. 1918 64,25. — 5·/. 78,95. — 5·/. 1920 94,75. — 6·/. 1920 94.

LỜI ĐÀN BÀ

Mấy điều mong mỏi nữ-lưu ta

Nghĩ đến cái tiền-đồ của nữ-lưu ta, mới nghĩ thì thực lấy làm mừng, nhưng nghĩ cho kỹ thì lại lấy làm lo. — Mừng gì? — Thực không gì may mắn cho chị em bằng cái cơ-hội này, bấy lâu nay ta vẫn phàn nàn nên than về nỗi làm cái kiếp đàn bà cực chẳng giam hãm vào trong cái giới-hạn hẹp hòi, dẫn có tài-năng chí-khí cũng không làm sao, mà thì thôi được rồi đời, bất thấy bao nhiêu cái hạnh-phúc về vang của nhân-loại phải cái đến mà nhường nhịn cho phái nam-nhi. Ngày nay, vì cái phong-trào tân-tiến Âu, Mỹ tràn sang ta, khiến cho chị em mình được mở mặt, mở mày mà ngó trông cái cảnh sáng, nhưng, cái địa-vị làm nên được sở giả trị, đã thấy có nhiều hạng quần-thoa ta thì thướt mà chơi vai thích cảnh công người, chẳng trong cái xã-hội một mang nặng mai sau chị em mình cũng dự đời chết vinh quang trong lịch-sử. Như thế sao được mà chẳng mừng.

— Cứ cái hiện-tình ấy thì coi phải lo về nỗi gì nữa? — Thế mà lo! Mà trong đám chị em cành sai là người có lòng ngại đến cái vận-mệnh chung, không lại nào mà dửng dưng làm ngơ đi được. Nếu cái vì một cái sự hiểu hiện trước mắt mà bi-ha lại hằng để vội cho là hay là sướng mà không có tong tiến thì thì cho trông cậy gì mà mừng.

Những điều đáng ăn lo ngày nay, hẳn người đã có cao kiến tuồng thời đều biết là sự mở mang các công-việc thuộc về tiền-đồ đó mà thôi. Ta đã chuyên-tâm chú-ý vào sự học mà cần cho sự học được tinh lẫn kịp người. Điều đo rút phải. Vì sự học là gốc cho mọi việc ở đời, có học mới biết lối mà mở mang. Nhưng ta đã có công phu cho thành được sự học, thì sở-học ta phải cần cho được có sở-hành, thì sự học mới có ích, mà không mang cái tiếng như bấy lâu thói đời vẫn yên trí mà nói rằng: « *Đàn bà học cũng vô-dụng* » vậy. Ấy vì cái lẽ đó mà em đây tự-lòng sốt sắng, đêm ngày mong mỏi nữ-lưu ta mấy điều sau này,

Muốn cho nữ-giới nước nhà được chóng nên phát-đạt thì không gì bằng trong buổi sơ-đầu này ta gây dựng cho được nên một cái cơ sở rút vững vàng chắc chắn. Mà những việc ta cần phải làm ngay trong lúc bây giờ thì bắt cứ thuộc về phương-diện gì, ta cần phải chuyên trọng về đường công ích là hơn cả. Vì buổi nay là cái buổi hết thảy các việc gì cần phải mở mang nên cái phạm-vi rộng rãi mới mong cạnh-tranh được với người. Nhờ đó nào em có được ngoé chuyện các bận nữ-học-sinh bên Trung-hoa như tại tỉnh thành Quảng-đông có xướng lập lên một đoàn-thể gọi là « *nữ-tử tiến-hợp hội.* Mục-đích của hội ấy là khoách-trương hết các việc có quan-hệ đến *sinh-mệnh, lợi-quyền, phẩm giá* của đàn bà con gái trong nước, như tập *xướng các thể công*, lập *câu-lạc bộ*, đặt các *nhà vệ sinh* vân vân. Người còn như thế, nữa chi là ta đây tài trí cũng kuông đến nỗi đến nhẽ chi cho lắm, lẽ nào có học mà

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch-sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch giả: NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập 0$18 — Toàn bộ 24 tập, dày bằng ba quyển « *Thuyền-tình bi đi* ». Giá bán 3$00

Cước gửi là 0$35

Mua sau kẻo hết.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

lại chịu thua người mãi hay sao? Mới đây thấy nói có nhiều bà trong thành phố Hanoi rủ nhau họp vốn lại mua quốc-trái, để cùng nhau mở đường buôn bán, khi nào gặp hàng-hóa hạ thì đem cầm phiếu cho nhà ngân-hàng lấy tiền để buôn, nếu may ra được trúng số thì tiền đó để thêm làm vốn chung của hội Cứ cái mục-đích ấy thì cũng chính đáng lắm. có cơ thành lập được, Nhưng có lẽ chỉ là một tin đồn đó mà thôi, chứ thực chưa nghe thấy những ai là người đứng ra làm việc ấy, nếu có thì sao im lặng như tờ chẳng thấy có tăm hơi gì? Lại xem như vừa rồi lập hội *bảo trợ trẻ con Annam vô thừa nhận*, cứ lẽ ra thì cái việc đó ở người mình lập lên thì phải, mà lại ở tay một bà qui-quốc làm ra, đến người mình (không dám nói bạn nam-nhi) chỉ nói riêng phái-nữ nhi, chưa thấy ai là người hoan-nghênh cả, thì chẳng đáng nên tiếc lắm ru?

Đàn bà mình không phải là không có chỉ hợp quần nhưng mà hợp quần làm những sự vô ích thì có, chứ đến việc có ích thì không. Thường thấy tụ ngũ quần tam, hay đông hơn nữa cũng có, mà xét ra phi chân đầu nơi quân bài lá bạc, đen đỏ ganh đua, thì chen vai trong đền nọ phủ kia, cốt đồng nhảy múa, không những là vô ích mà lại là làm cho hao của hư thân Xem ngay như trong tuần mới đây ở trong nữ giới có nẩy ra một sự đáng nên lạ lùng Mà lạ lùng thật! Là câu chuyện «*Quan viên đàn bà*» đã đăng ở trên báo, tức là các bà nào đó họp nhau lại làm lễ để tế gì không biết, nhưng ai nghe đến cũng phải bật cười Nghe đâu đông lắm, mà tốn kém cũng khá to. Thôi, các bà nào đó, ta cũng chẳng cần phải xưng danh ra làm chi, chắc ai nấy cũng lượng biết những bà ấy là hạng người nào rồi. Nhân vui câu chuyện, mà nói thêm vào đây cho rõ đàn bà mình cũng sẵn có cái mối hợp lực đồng tâm lắm, chỉ vì cớ vô học mà dùng nhầm đó thôi Vậy nay em nhân cái lúc nữ-học chúng ta đương thịnh-hành mà muốn nữ lưu ta cũng sẽ có cái mối hợp lực đồng tâm ấy mà mở mang mọi việc hay cho tiền-đồ của chúng ta, thì hay biết chừng nào.

Thôn-nữ Lương-thị-Hiền

Một buổi đi chơi

Đá nát vàng phai. nấu nung cơn lửa hạ chạnh niềm nhớ cảnh, lần thần tấm lòng quê. Nhân có một hôm thong thả cùng người bạn chí thân hiệu là V. L. rạo gót thừa lương, dời chân ngoạn cảnh, quá vui câu chuyện, đường xa quên mệt nẻo vắng chẳng nề, đi mãi đến lúc sực tưởng mà dừng chân thì trông lên bóng đã bầu tròn ngảnh lại đường đã cách dặm. Bấy giờ mới biết là mỏi gối chồn chân, quanh quẩn xa trông thấy một cái cây um tùm, vội vàng rủ nhau tới đó nghỉ chân, thời ra một gốc cây đa cổ thụ, bóng mát rườm rà thực là một chỗ thừa lương đáng nên thỏa thích Ngồi đó giờ lâu. ngắm xem phong cảnh thực ra lối quê mùa, man mác ruộng chiêm hàng cánh, lô nhô nhà lá từng chòm, nóc thì cao, nóc thì thấp. làm cho mắt lạ ưa nhìn, cảnh vui muốn ngắm. Lại còn đây những người đi cày, người cắt cỏ, người kiếm củi, người đi câu, nào tiếng chó cắn, tiếng gà kêu, tiếng xay lúa, tiếng giã gạo, cái cảnh nơi hương thôn tịch mịch thực là có vẻ nên thơ. Bấy giờ tôi vỗ vai bác V. L. mà bảo rằng: Chúng mình chỉ quen cách phong-lưu ở chốn phồn hoa, nào đâu biết thú tự nhiên ở nơi thôn giã Xong rồi lại cùng thơ thẩn đi chơi, hết chỗ này sang chỗ khác, phàm các đình chùa miếu vũ, chỗ nào có phong-cảnh hay, đều trải qua xem lượt. Khi trời đã hoàng hôn, nom ra cỏ nộ rầu rầu, kia bóng kim ô đà gác núi, vầng ngọc thỏ sắp chào-hoa, tìm đường trở lại. Anh em dan tay ra về, bấy giờ thực là ngần ngại dặm trường, bâng khuâng cảnh lạ, đi tắt qua một cái cánh đồng rộng, bốn bề vắng ngắt, hai ngả vời trông tai nghe chim kêu gà gáy, mắt trông gió thổi mây bay. Bỗng bình như văng vẳng xa xa, lẫn có tiếng hát véo von, bóng người thấp thoáng. Tôi lùi lại sau đi thong thả, nghe xem thực hư đường nào, thì quả nhiên có tiếng người hát, ngâm đi ngâm lại có một câu: «*Nhọc lòng tát nước cho người, ngán thay những kẻ xo vai cười gằn*» nghe trong khi nó ngâm thì có bộ nhọc nhằn, mà như sầu như oán Tôi lấy làm ngạc nhiên, vội vàng đi kịp bác V. L. mà bảo rằng: Cái cuộc đi chơi của anh em mình ngày hôm nay, thực không phải là một cuộc phí thì giờ, nhưng nghĩ lại xem, trong khi giờ về này thực cũng không có một điều chi đáng bảo là sự kết quả. thế mà nay vừa khi qua cánh đồng không mông quạnh này, tôi bỗng nghe thấy có người hát lạ lùng, chẳng hay người này hay dở, điên dại làm sao nhưng cứ như ý tôi, thì tôi chắc đây có sự kết quả về cuộc đi chơi của anh em mình đó chăng? Ta hãy dừng chân tới đó mà gạn chút niềm tây, có nên chăng hử bác? Bác V. L. bèn bảo tôi rằng: một ngày còn chẳng quản nữa chi một giờ, nếu vậy thì anh em ta quyết tìm cho giáp mặt người này, mà hỏi lấy duyên do câu chuyện có chăng khi trở về mới ngon cơm yên giấc Trông quanh trông quéo, bỗng sa nghe có tiếng «*sịch-si-suỗng*» đến gần thì thấy có một người nông phu đang tát nước Tôi bèn đánh bạo mà nói rằng: Này bác ơi! người hát lúc nãy chẳng có phải là bác không? Người nông phu cười mà nói rằng phải, thưa hai ông đêm hôm vắng vẻ đường lối cheo leo, chẳng hay hai ông ở đâu cần điều gì mà lại hỏi làm vậy. Tôi liền đáp rằng: Bác ơi, anh em chúng tôi là Hà-thành viễn-khách, vui dặm đường tìm thú ngao du, ấy đã quá chân nên khi trở về muộn mằn làm vậy, song khi qua tới đây chợt nghe thấy thấp cao giọng hát, khoái khoắc lời ngâm. trong khi ngâm khi hát, tuy có chiều đa sầu đa cảm mà vẫn có ý bất lụy bất phiền, khiến cho anh em tôi dùng dằng chẳng nỡ dời chân, vậy tới đây là có ý mong lời vàng ngọc, trông lượng yên vì, muốn rằng bác cùng chúng tôi giãi bày tâm sự, để chúng tôi được hiểu cái ý kiến này, thời lấy làm cảm tạ Người nông phu nói: quí hóa quá, tôi từ khi đến làm thuê ở đây tuy đã lâu, nhưng buổi chiều ban sớm, chỉ cắm cụm cùi cụi, đi làm đi lụng, không mấy khi rỗi mà cùng ai nói trò nói chuyện làm bạn làm bầu, thế mà nay hai ông là người lữ thứ, chẳng mấy khi qua tới đây. lại có lòng chiếu cố, đem dạ yêu vì, mà hỏi làm vậy tôi tuy ý kiến hẹp hòi, nhưng cũng xin hết lòng bày tỏ Thưa hai ông, tôi đây vốn con nhà giòng giõi, ơn cha mẹ khi trước đường bút nghiên chút cũng theo đòi, gót danh lợi một toan nhắp nhẩy, thương hại cho cái thân tôi hoa nở cuối mùa, chim bay chiều tối, trên thời thung cỗi huyên già, dưới thời vợ thơ con dại, vì hai chữ thanh bạch mà khiến cho tôi phải xếp bút nghiên tìm kế sinh nhai. Nếu vậy thì tôi có quản chi, đi làm mướn, làm thuê, đi chăn trâu, cắt cỏ, cho qua ngày đoạn tháng, vậy nay, tôi đến làm cho nhà phú-ông kia thấm thoắt đã được hơn một năm nay. Cũng nghĩ cái đầu chịu lụy lúc sa cơ, nhầm mắt qua cầu khi lỡ bước. Nhưng đã đến nỗi đem thân đày đọa như thế này, mà cũng còn chưa yên Nào ngờ nhà phú ông ấy, có một đứa đầy tớ cũ chân trong xưa nay vẫn được yêu dùng là người cố cựu. Thẹn thay cho kẻ kia nó lấy thế làm đắc chí, ra tay áp chế, lên mặt kiêu-ngoa, vì tôi nhiều lần nói lời trung trực, nó phải e lòng thẹn mặt, vậy nay nó có lòng riêng căm giận hết cách ra luồn vào cúi, đi bẩm về thưa, để tâu nộp cùng phú-ông. Song ông là kẻ biết người biết của tuy nó cũng nhiều phen đưa đẩy, nhưng những lời sàm nịnh chỉ gác để ngoài tai. Nhân được lúc ông đi vắng, có bà ta ở nhà, nó lân la tới gần phỉnh hót cùng bà, khiến cho bà ghét bỏ tôi, hành hạ tôi, thực là bát cơm giọt máu, khó nỗi ở ăn. Song tôi thiết-nghĩ như tôi đã đem thân đi làm thuê là làm thuê đồng tiền, thì có quản chi đi cày giẵm đi tát nước ải, ăn của người phải làm cho người tuy có khó-nhọc nhưng thân thể vẫn tự nhiên, tâm hồn vẫn thỏa thích. Nhưng tài hèn sức yếu này, gánh sao cho nổi, thôi dẫu có tiền các bạc kẽ, cũng rầu mặc của đời người thế. Ấy vì sự thâm-cảm đó, mà như ai xui ai giục tôi, bằng ngày ngâm đi ngâm lại câu này. Người nông-phu nói đến đây, rồi lại cắm đầu làm việc. Tôi liền quay lại mà bảo bác V L rằng: thế mới biết sự đời lắm nỗi lạ lùng khắt-khe. Đoạn rồi hai anh em đều từ biệt người nông phu mà ra về Bấy giờ chừng độ nửa đêm, hạt sương gieo nặng, bóng nguyệt xế tà, lần theo con đường bạn thực là gập ghềnh bước thấp bước cao chân nam chân bắc, tôi vừa đi vừa nói: rõ thực nực cười, một câu hát con con mà nay thành ra một vấn-đề quan-trọng. Ngờ đâu quãng đồng không lại gặp người thanh-nhỡn tình-trạng người đó cũng khá nên thương. Hai anh em vừa nói chuyện, giăng trong theo bóng gió mát đưa chân, lân la chẳng mấy chốc mà về đến nhà bấy giờ hai anh em vào trong phòng nghỉ ngơi một chốc, rồi vội vàng dục gia-nô quạt màn an giấc Nằm một chốc hai anh em đều ngủ thiếp cả. Một chốc tôi trở mình thức dậy, thì trời đã bừng sáng trông ra đường thì xe ngựa đã xôn xao, người đi đã nhộn nhịp, tôi lại tưởng đến sự gặp gỡ trong buổi đi chơi, trong lòng xiết bao mối cảm tình lai láng.

Thanh-tùng: Vũ-tất-Đạt.

Cái kỳ án kim cương ở Saigon

Ít lâu nay, độc-giả đã từng nghe thấy chuyện cái kỳ án kim-cương ở Saigon. Nay xin thuật lại đầu đuôi việc ấy như sau này:

Nguyên năm 1920 có cửa hàng Ấn-độ mất trộm 172 cái kim-cương, giá độ 4.000 livres sterlings, nghĩa là độ 200.000 quan Kim-cương là ở một nơi khác gửi nhà Bưu-chính đến cho hiệu này, nhưng hiệu này không nhận được. Nhà bưu-chính cũng không rõ gói hàng ấy người mang hàng đã lấy hay là đánh mất đi. Đến tháng Octobre trước đây việc ấy đã đem xử tại tòa án Đại hình Người mang hàng cung khai rằng người ấy không phải là đã lấy trộm gói kim-cương, nhưng vì đã trót đánh mất, sau phải mạo chữ ký vào sổ nhận hàng cho yên chuyện đi. Tòa tha cho người mang hàng ấy, còn kim-cương tìm không thấy, thì công-ty bảo-hiểm phải đền cho hiệu có kim-cương gởi đi.

Chuyện mất kim cương đến đấy, tưởng thế là thôi, không ai nói đến nữa. Ngày 7 Mars mới rồi quan chánh sở Liêm phóng ở Nam-kỳ tiếp được một gói, trong có 167 cái kim cương không biết ở đâu gửi đến Từ đấy sở Liêm-phóng tìm kiếm mãi, không biết kim-cương ấy là kim-cương nào Sau có nhờ các nhà giám-định xét, thì các nhà ấy nói rằng kim-cương ấy không phải là kim-cương trước kia bị mất. Vậy thì kim-cương ấy ở đâu mà đến? Ngoài việc mất trộm kim cương nói trên kia, thì từ xưa đến nay ở Nam-kỳ chưa thấy ai kêu mất nhiều như thế.

Sau quan Tòa đòi người chủ hiệu Ấn-độ đến. Người chủ hiệu bèn chọn kim-cương ra làm sáu lô, như trong đơn hàng gởi đến rồi đem từng lô đã ra cân, thì thấy mấy lô đúng cân lạng. Còn mấy lô cân không đúng, chắc là bởi số kim-cương thiếu mất năm cái.

Như vậy kim-cương này, chính là kim-cương mất trộm độ trước. Nhưng người chủ lại không chịu lấy về, vì kim-cương tự đấy đến nay lạ giá xuống đến một nửa rồi Vậy kim cương này lại giả về hiệu đã gởi ấy đến cho người Ấn-độ, mà cái hiệu bán kim-cương bị mất ấy, chắc cũng đã được công-ty bảo hiểm đền cho xong rồi, nhưng nay kim-cương đã thấy thì có lẽ công-ty bảo hiểm lại đòi tiền lại.

Ai đã lấy kim-cương bấy lâu nay nghĩ sao lại gởi giả, chẳng biết có rõ đến những nỗi éo-le ấy không?

Bản báo đặc điện

Điện biên-phủ ngày 1er Avril 1922 hồi 10 giờ 1/2

Sớm ngày hôm nay, quan sáu Petit Demange đi thanh tra đã trở về. Ngài đi đường Sơn-la. Ngài có mang theo con trăn của dân Thái bắt sống được hôm nọ Độ ngày 12 Avril này ngài sẽ tới Hà-nội.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 1er Avril này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 6 f. 15

Tin tàu. — Tàu *Meinam* đã đến Đồ-sơn hồi 14 giờ hôm nay,

Tàu *Amiral Nielly* ở Pháp sang, đã đến Saigon hồi sáng nay.

Cuộc công-thải Đông-pháp. — Ngày cuối cùng về hạn thu tiền công-thải mới rồi, chiều tối của tòa Tri-sự nhà Ngân-hàng Đông-pháp quyết nghĩ thì M. Gannay là chủ sự nhà Ngân-hàng ấy ở Saigon đã mua cho nhà ngân-hàng ấy 100 000 đồng công-thải.

Kết-quả của cuộc công-thải Đông-pháp này tính ra như sau này:

Bắc kỳ	2.596.550 đồng.
Trung-kỳ . . .	1.267.750 —
Nam-kỳ . . .	5.343.250 —
Cao-mên . . .	918,450 —
Ai-lao	92.600 —
Quảng-châu-văn.	45.800 —
Ngoại quốc . .	24.600 —
	10.289 000 đồng.

Chỉ dụ về việc các quan-chức hộ giá Âu-du và việc thị hậu Hoàng-thái-tử xuất dương tùng học — Viên phóng sự riêng của bản quán có điện ra như sau này:

Ngày mồng một tháng ba Hoàng-hiệu Khải-định năm thứ bảy, Hoàng-thượng có giáng dụ về việc các quan-chức hộ tùng ngự giá, đại lược như sau này:

Việc Trẫm ngự giá như Tây, trước đã giáng dụ biết khắp rồi, duy các bầy tôi hộ tùng ngự-giá chưa có chỉ rõ; nay chuẩn quan Đông các Đại-học sĩ quản-lãnh Lại-bộ thượng-thư, sung Cơ-mật-viện đại-thần Phúc-môn Bá là Nguyễn-hữu Bài sung làm hộ-giá đại-thần. Còn như võ ban hộ-tùng hộ giá thời trước chuẩn chức Thống-chế lãnh kinh binh Tả-tam-vệ Chưởng vệ là Ng-hữu-Tiễn cùng chức Chưởng-vệ sung quản-lãnh Thị vệ ngự tiền võ hộ-giá là Bửu-Trác; Văn-ban hộ-giá trước chuẩn thụ Tham-tri kiêm-nhiếp Tôn-nhơn phủ Tả-tôn-Khanh là Bửu-Phong cùng Thái-thường-tự-khanh sung ngự tiền thông sự trước chuẩn thăng Thự-tham-tri, nhưng sung ngự-tiền thông-sự là Thái-văn-Toản cùng các viên chức tùy-hậu ngự-giá là những viên-chức ở Nội-các, Thị-vệ, Cần-tín, các thuộc viên ấy sẽ có sắc lựa tùy hậu tuân-hành. Khâm-thử.

⁂

Ngày 28 tháng hai năm Khải-định thứ bảy, Hoàng-thượng có giáng dụ việc phái các viên chức hầu hạ Hoàng-thái-tử xuất-dương tùng-học đại lược như sau này:

Trong chỉ-dụ về việc Trẫm ngự-giá như Tây thời đã nói rõ việc Hoàng-thái-tử xuất dương tùng-học. Nhưng nay nghĩ Hoàng-thái-tử tuổi còn nhỏ, e theo Âu-học lâu ngày mà quên Á-học đi chăng thời tương-lai khi thành-tựu sao cho được hoàn toàn. Vậy nay trước-chuẩn thăng thụ chức Thái-thường-tự khanh (nguyên Hường lô-tự-thiếu khanh sung giảng-tập) là Lê-giữ-Lâm sung-chức Hàn-học Phụ-đạo. Người theo hầu Hoàng-thái-tử như tây trong khi Tây-học rảnh-rang nên giảng-dạy nho-học cho Thái-tử, hầu được ngày sau, khi Thái tử đã thành tài đạt đức, văn-học tinh thông, trở về cho ủy lòng trông mong của Trẫm. Người nên tuân giữ lấy mạng lệnh của Trẫm chớ sai; lại trước chuẩn những viên tùy tùng Thái-tử để hầu hạ, cho được thư lòng huyền-vọng của Trẫm là: Hồ-Trình nguyên viện Trưởng viện Thượng-Trà bổ lãnh tứ đẳng thị-vệ và Hoàng-Đồng thường hậu thân-binh, chuẩn thụ chánh-bát-phẩm bổ lãnh Ngũ-đẳng thị-vệ, việc cải ngạch ấy đã giao Bộ-binh và Bộ-lại dự thương-hành. Khâm-thử.

Bệnh tình quan Toàn-quyền Long. — Quan Toàn-quyền Long lại phải sốt dữ, nên ngài lại trở về Saigon ngày hôm 30. Có quan đốc-tơ Lecomte chủ sự bộ Y-tế Nam-kỳ quan đốc-tơ Degorce, Chưởng giáo trường Thái-y Hanoi, đi qua Saigon, quan đốc-tơ Maurras, quan đốc tơ Noel Bernard tại Y viện Pasteur cũng đến thăm bệnh ngài trong một ngày, và đều nói rằng ngài mắc bệnh sốt rét rừng mà phải cơn sốt dữ. Từ ngày hôm qua, bệnh tình ngài đã khá lắm, Cơn sốt đã lui từ buổi chiều, đến hôm nay thì hết hẳn.

Đường xe lửa Vân-nam. — Đường xe-lửa Vân-nam từ nay trở đi lại chạy thông suốt dọc đường như mọi ngày.

Ai có giấy quốc-trái cứ mang lại Hoàng-xuân-Lan là chủ Fonderie Tonkinoise, ở phố hàng Quạt. số 39 Hanoi, mà bán; NAY TRẢ GIÁ CAO mua bán phân-minh. 3146

CÁC NGÀI có phiếu QUỐC-TRÁI, hạng vô danh, bất cứ năm nào. Nên đem đến nhà M. Lê-đình-Cảnh, số 73, phố hàng Lược (Rue du Sông Tô-lịch), TÍNH GIÁ RẤT CAO. 3232

Hội Khai-Trí-Tiến-Đức. — Chín giờ tối hôm qua, Hội-đồng quản trị hội Khai-trí tiến-đức có những viên này:

MM. Marty, Hoàng-trọng-Phu, Trần-văn-Thông, Từ-Đạm, Nguyễn tất Tế, Ng-hữu-Thu, Bùi-huy Tín, Lê-văn-Phúc, Hoàng quang-Hương, Đỗ-Thận và Ng-qui-Toản, họp hội đồng tại nhà hội quán để bàn những việc sau này:

1· Việc vay tiền nhà Ngân-hàng. Hội-đồng ưng thuận cử MM. Hoàng-trọng-Phu, Trần-v-Thông là chánh phó hội trưởng và M Lê v-Phúc thủ-quĩ thay mặt hội để vay nhà Ngân-hàng Đông-pháp sáu nghìn đồng lãi đồng-niên năm phân, để giả hết M. Aviat lãnh trưng làm nhà hội quán.

2 Tờ trình của ông chánh thủ quĩ về việc quĩ năm 1921 hội-đồng nghe tờ trình xong thì định cử MM. Trần-văn-Thông, Bùi-huy-Tín và Phạm-v-Duyệt để kiểm soát sổ sách và tài-chính rồi làm tờ biên bản để trình Hội-đồng. Hội-đồng lại cử Hội-đồng tổ chức nhà *xéc* làm sổ các đồ đạc của Hội

3 Định ngày đại hội-đồng.

Hội đồng định đến ngày chủ nhật 14 Mai tức là 18 tháng tư ta thì họp đại hội đồng thường niên ngày đó thì nhà Cercle của Hội mới sẵn sàng để

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

N° 56

TRÀ-HOA-NỮ

(*La Dame aux Camélias*)

Trước-giả: ALEXANDRE DUMAS FILS

Dịch-giả: NGUYỄN-HẢI

«...Từ bấy đến nay, tuy chưa thấy có tai nạn gì, nhưng rồi sẽ có, mà có lẽ lại lớn hơn cả những tai-nạn của lão lo sợ mà thấy trước. *Ái-minh* có thể sinh ra ghen tức một người đã yêu cô, nó có thể gây chuyện, đấu kiếm với người ta, rồi nó có thể bị người ta giết chết! Cô thử nghĩ xem, bấy giờ già này tìm đến cô mà đòi mạng con già, thì cô sẽ phải chịu đau đớn đến đâu!

«Sau nữa, con này, con nên biết hết mọi lẽ, vì già này nói ra không xiết; con nên biết vì đâu mà già đến *Ba lê*. Già này sinh được một mụn gái, già vừa nói với con. Con gái già còn nhỏ, xinh đẹp tuyệt vời: trong sạch như thiên thần vậy. Nó biết yêu, cả cuộc đời nó cũng mơ tưởng trông mong vào mối ái-tình ấy đó. Lão cũng có phân bày mọi lẽ ấy với *Ái-minh*, nhưng nó đang mê mệt vì con, nên nó không trả lời cho lão Nay con gái lão sắp về nhà chồng. Nó lấy người nó yêu, nó vào một nhà thật đáng tôn đáng kính, người ta muốn mọi sự trong nhà lão cũng phải đáng tôn kính cả. Bên nhà chồng con gái lão nghe tin *Ái-minh* ở *Ba-lê* ăn chơi quá lạm, nên có nói cho lão biết rằng nếu con trai lão còn ăn chơi như thế nữa thì sẽ rút lời về. Cuộc mai hậu của một con bé nó chẳng làm gì cô mà nó có quyền được trông về mai-hậu, cuộc mai hậu của nó ở trong tay cô đó.

«Cô có quyền gì, cô có thấy lòng cô đủ sức mà tàn phá nó đi chăng? Cô *Cúc-nương* ơi, xin cô hãy nghĩ đến mối chân tình của cô, đến sự hối-hận của cô sau này, mà ban cho lão cái hạnh phúc của con gái lão.

«Em suy-nghĩ đến những điều ấy em vẫn thường suy nghĩ đến xưa nay mà thầy anh lại nói ra thì em càng chịu những điều đó là không quá-đáng. Anh ơi, em nghe nói, chỉ còn biết ngồi yên mà khóc. Em lại tự nói với em những lời thầy anh không dám nói ra, nhưng cũng đã toan nói đến hai mươi lượt: Em bất quá chỉ là một gái trăng-hoa, cái tình gắn bó của đôi ta dù em cho nó là vị lẽ gì đi nữa, nó cũng vẫn ra một sự suy hơn tính thiệt; cuộc đời cũ của em nó không để cho em có quyền gì mà trông mong được vào một cái hạnh-phúc như thế; em nhận lấy những trách-nhiệm mà những thói quen với cái tăm tiếng của em cũng không bảo-lĩnh cho em được chút nào Sau nữa em yêu anh, anh *Ái-minh* ạ. Cái cách ông *Duy vân* nói với em như cha nói với con những tình tình trong sạch ông đã gợi cho em em sắp được cái lòng qui-mến của bậc lão-thành ấy em dám chắc sau này lại được cả lòng qui mến của anh bấy nhiêu điều đã khêu gợi cho lòng em có những ý-tứ rất cao thượng, nó làm cho chính mắt em cũng thấy em cả lớn hơn, và thấy được những cái vinh quang thiêng liêng chính-đại, xưa nay em chưa biết đến bao giờ. Khi em lại nghĩ đến rằng có một ngày bậc lão thành kia đã đến thỉnh cầu với em giúp cho cái cuộc hậu nhựt của con trai người, lại nói với con gái trộn lẫn cái tên em vào những lời tụng niệm, như tên một người bạn lạ lùng, thì em đổi hẳn tính tình, em lấy cái mình em là vinh-hạnh lắm.

«Có lẽ trong lúc nhiệt-thành, những cảm tình ấy cũng thành ra bằng hái quá: nhưng đó thật là những tình cảm của em trong lúc bấy giờ; những tình-tình mới ấy đè lấp cả cái sự tưởng nhớ đến những ngày sung-sướng của đôi ta. Em gạt nước mắt mà nói với thầy anh rằng:

«— Thưa ông, được. Ông có tin cho rằng con yêu *Ái-minh* chăng?

« Thầy anh đáp:

« — Có.

« — Rằng con yêu mà không tham lam chút lợi nào?

« — Phải.

« — Ông có tin cho rằng con đã lấy mối tình ấy làm một cái hi-vọng, một sự mơ tưởng, một cách tha thứ cho những tội của con chăng?

« — Lão thật hết lòng tin.

« — Nếu vậy, xin ông hãy hôn con lấy một lần, như ông hôn cô em ở nhà vậy. Con chỉ được có cái hôn ấy là cái hôn trong-sạch, con xin thề với ông rằng nó sẽ làm cho con mạnh-mẽ hơn mối tình của con Trong tám ngày, con trai ông lại về ở gần ông, có lẽ chàng vì thế mà sẽ phải khổ-sở trong một lúc, nhưng sẽ khỏi được suốt đời.

«Thầy anh hôn em vào trán, mà nói với em rằng:

« — Con là một gái cao-thượng thật. Con mưu-toan một việc, Chúa Trời sẽ biết cho con. Nhưng lão chỉ e con không được chút gì của con trai lão

« — Ôi! Xin ông cứ yên dạ, chàng sẽ hiềm-ghét con.

«Từ đó cả hai đứa ta đã bị một hàng rào ngăn trở không ai qua rồi. Em viết thư cho *Buy-đăng*, nói rằng em thuận các khoản của *đơ N...* bá-tước và sai nó đến nói với bá-tước rằng hôm ấy em sẽ ăn bữa khuya với nó và bá-tước. Em niêm-phong bức thư ấy lại, giao cho thầy anh, không nói trong có những gì, em chỉ nhờ thầy anh đến *Ba-lê* thì cho người mang đi hộ. Thầy anh cũng có hỏi trong thư ấy có những gì; em trả lời rằng:

«Đó là cái hạnh-phúc của con ông.

«Thầy anh hôn em một lần cuối cùng nữa. Em thấy hai giọt nước mắt biết ơn nhỏ xuống trán em; hai giọt nước mắt ấy dường như là phép giải kết những tội lỗi của em về trước. Trong lúc em bằng lòng đem thân liều bỏ cho người khác, em nghĩ đến rằng cái lỗi mới này chuộc được biết bao nhiêu lỗi khác, mà em lấy làm rực rỡ vẻ vang.

«Sự đó rất tự nhiên, anh *Ái-minh* ạ. Anh đã nói với em rằng thầy anh là người lương thiện xưa nay ít có. Thầy anh trèo lên xe rồi đi mất. Tuy vậy, em đây chút dạ đàn bà, khi em trông thấy anh về, em không thể cầm được nước mắt, nhưng em không núng thế chút nào. Em làm như vậy có phải hay chăng? Đó là lời em tự hỏi em, ngày nay em đau yếu phải bước lên giường nằm, chỉ có lẽ đến lúc chết mới ra khỏi được,

«Anh đã được chứng kiến sự sầu thảm của em trong lúc cái giờ đôi ta phải phân rẽ nhau sắp đến. Thầy anh không còn ở đó mà chống đỡ cho em, có lắm lúc em những toan thú cả với anh, em cứ nghĩ đến rằng anh sẽ hiềm ghét khinh-bỉ em, mà em kinh-sợ quá. Có một điều này, nói ra có lẽ anh chẳng tin nào; anh *Ái-minh* ơi, em cầu khẩn Chúa Trời cho em có đủ gan, đủ sức; mà Chúa Trời đã ưng thuận cho em liều thân như vậy, vì Người đã ban cho em cái sức em khẩn cầu.

«Đến bữa ăn đêm đó, em cũng còn cần phải có ai chống đỡ, vì em không muốn biết em sắp làm gì, em chỉ sợ can-đảm em không có đủ! Nào có ai tin cho rằng, em là *Cúc-nương* này, em chỉ nghĩ đến một người nhân-tình mới, mà phải đau đớn đến thế hay không? Em uống rượu cho quên, đến sáng hôm sau em tỉnh dậy thì em đã nằm trên giường ông bá tước.

«Đó là những lời chân thật, đầu đuôi gốc ngọn em đã kể cả rồi, anh ơi, xin anh xét lại mà tha tội cho em, cũng như em đã tha cho anh những điều khổ não anh đã làm cho em phải chịu từ ngày ấy đến giờ.»

(Còn nữa).

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUET
Thường trú đi nghỉ dưỡng Bảo-chẩu bệnh-viện, Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tenia, Fer. Rabat, Casablanca Paris-Saint (Ai cập) Huế
Ngoại khoa, bệnh-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
THĂM BỆNH: giờ 2 đồng một lần
3019.

NAM-BẢO 南
16, Phố hàng Đào, Hanoi
Bản-hiệu làm đồ vàng bạc cẩn cẩn kiểu, trông rất nhã-nhặn, bợp thời-thượng.
Ăn vàng điệp «Vinh-thịnh-Long» ấn giấy đao thiệt-nặng, kim tiền và kim-khánh (kiểu Kinh và kiểu Bắc.)
Ăn các thứ mặt-đồ thực đủ làm nhẫn.
Và gửi cũng làm vàng cũng tuổi, đúng cân và đúng hạn hẹn sớm.
Nên hẹn cho-chắn, cốt lấy sự tín-nhiệm làm gốc.
Nếu gửi cũng có nhiều tay thợ thực giỏi để làm hàng hiệu của quí-khách muốn đặt lối riêng.
Bản-hiệu mới có lịch 1922 để tặng các quí-khách đến mua hàng.
2943

HỎI KẺ PHẢI ĐAU
Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa trước không phải dường, hoặc là đã khoẻng chữa chết nào cả, nay hỡi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi, nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên nhớ mấy lời.
Bệnh đau phổi, trước khi tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nguyên tắc. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.
Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các ngài có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đuối, gầy mòn hôi.
Hỡi người Nam Việt, sao cốt người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu sao người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì các bệnh đi mới được.
Vậy tôi xin tin cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 5 Pasteur Hanoi mà bỏ mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, tự uống một thìa xúp, uống một lọ, thì khỏi khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Gamme A . . . . . 2$25
DẦU GAN CÁ THU
Một lít. 12f.00
Độ từ 1$90 đến 2$00 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)
Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$60
Thuốc viên bổ huyết «Pilules Pinck»
Một lọ. 4f.45
Độ 0$70 đến 0$80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3$90 đến 4$00
Thuốc nước bổ huyết «LE PEPTO KOLA ROBIN»
Một lọ 11f. 50
Độ 1$70 đến 1$80
LE SIROP D'HÉMOCLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bò) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Độ 1$80 đến 1$90
CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt (hoặc như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chi trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc cachets grippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng: cứ 3 giờ đồng hồ uống một lần với nửa cốc nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nước nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.
Bào chế MONTÈS, 84 phố Paul-Bert, Hanoi

các hội viên các tỉnh về có chỗ dùng cơm và hội sẽ xin phép quan Thống sứ cho các quan các tỉnh về hợp cho đông.

4° Vấn-đề Tạp-chí *Nam-phong*.

Hội-đồng định nhận chỗ trương tập Tạp-chí *Nam-phong* mà xem nay để có giá trị, để làm ích cho quan chủ Hội và sau này sẽ không trương thêm nữa, mỗ mục Pháp văn cho càng ngày càng mở rộng ra và định rằng khi đại-hội-đồng sẽ bầu một hội-đồng kiểm duyệt báo *Nam-phong*.

5° Duyệt sổ thầu trong nhà Cercle Hội đồng công nhận hội-đồng ấy-viên tổ chức nhà Cercle là những vị này:

MM. Trần-v-Thông chánh hội-đồng;
Nguyễn-Thành, thủ quĩ;
Nguyễn-văn-Tâm thư-ký;
Nguyễn-văn-Nhơ, coi thư-viện;
Hoàng-quang-Hương, ấy-viên;
Phạm-mạnh-Xứng, —
Ng-qui-Toản, —
Phạm-v-Duyệ, —
Trần-thọ-Huy, —
Lê-văn-Thụy, —
Dương-quảng Hàm, —

và Hội-đồng duyệt y điều lệ sổ thầu nhà cercle, cho phép ông Lê-v-Phúc giao cho M. Ng-Thành 200 p. để mua đồ đạc nhà cercle đặt hiện Hợp-lợi làm bát đĩa chén, có chữ tên Hội Khai trí tiến-đức. Đến 11 giờ thì hội-đồng giải tán.

Phái-viên Bắc-kỳ đi xem đấu xảo Marseille. — MM. Hoàng-kim-Bằng, Phạm-duy-Tốn, và M. Ng hữu-Tiếp đi tàu André Lebon đã rời Saigon. Các ông có đến phục-quyền chức quan Toàn-quyền chóng được bình-phục.

Hội Công-thương-đồng-nghiệp. — Đến chiều mai hồi 4 giờ hội Công-thương-đồng-nghiệp sẽ làm tiệc Champagne tại nhà hội Công thương phố Mã vì số 18 để mừng Hội-trưởng là ông Nguyễn huy-Hợi được thưởng Bảo-lâm bội-tinh officier d'Académie) và mừng ông thư-ký là ông Nguyễn-mạnh-Bổng được thưởng Công-lê bội-tinh (médaille de la mutualité).

Giải thưởng của cô Ngô-thị-Quyên. — Hôm trước bản quán có bá-cáo về việc giải thưởng của cô Ngô-thị-Quyên, nay lại nói tiếp được một bức thư sau này của hiền hậu ấn Thụy ký:

« Tôi xem các báo thấy có Ngô-thị-Quyên muốn nhờ các nhà thi-sĩ giúp cho một bài thơ nôm ngũ-ngôn để khắc vào biển hoành mà cung tiến dân thọ hai bà Trưng. Có có treo giải mọc, chục bạc và hai cái khăn mặt thêu. Việc nay thật là một cuộc mua vui của khách làng văn. Tôi vốn có lòng nhiệt-thành với quốc-văn, vậy cũng xin biểu thêm « một bức ảnh « Phóng đại », nếu « ngài nào được nhất trong cuộc thơ « này thì xin mời đến hiệu Thụy-ký « tôi ở số 18 phố Thành, Hanoi. »

Như vậy thì cái giải thơ của cô Ngô-thị-Quyên ngoài một chục bạc và hai cái khăn thêu, lại thêm một cái ảnh « Phóng đại » của hiệu Thụy-ký nữa, xin các nhà thi-sĩ biết cho.

Nhân tện xin nhắc các ngài rằng bài thơ nôm này ngũ-ngôn (Phòng-vận) mà làm 8 câu cho vừa khắc vào bức hoành.

Thử tàu Albert Sarraut. — Ngày 23 Mars vừa rồi, ở Saigon đã chạy thử tàu *Albert Sarraut*. Chiếc tàu này khởi thủy làm từ ngày 7 Avril 1921 vừa tới tháng Janvier năm nay thì xong. Làm ngay tại nhà máy tàu ở Saigon.

Tàu *Albert Saraut* bề dài 85 m. ngang 12 m. sâu 5 thước 90 và cao 12 m. Trọng-tải được 3.100 tấn, tốc lực bằng 1.100 mã lực. Trên tàu có dựng cả cột vô-tuyến-điện nữa.

Về phần nội dung tàu *Albert Sarraut* thì làm theo một kiểu tối tân: Trên cửa *Boong* làm ba cái buồng rất lịch sự khoảng đãng, có quạt máy có đèn điện, và hết thảy mọi thứ đồ đạc cần dùng của người ta trong khi đi biển đều có đủ cả, để cho khách thuê, lại còn nhiều phòng khác nữa cũng đều rất lịch-sự thì để cho quan chức tàu và các quan võ tàu ở.

Đông-pháp ta nay lại được thêm chiếc tàu mới nữa, thì sự vận tải chắc là được lưu thông tiện lợi lắm.

Rượu muỗi và thuốc phiện. — *Quan-báo Đông pháp* ngày 29 Mars 1922 có đăng các nghị định của quan Toàn-quyền về việc nấu rượu, nấu thuốc-phiện và làm muỗi cùng các thứ thuốc của ba chất ấy tại Đông-pháp.

Kỳ thi thầy-thuốc thì-sai hạng nhì. — Kỳ thi lên học thầy thuốc thì-sai hạng nhì vừa rồi, có những ông này được trúng tuyển:

MM. Ng-viết-Ân. Hoàng gia-Hội.

Ngạch quan-lại. — M. Vũ-Luyện, tri-phủ Lâm-thao được nghỉ 3 tháng.

M. Bùi-thiện-Cơ, tri-huyện Thủy-nguyên, bổ quyền tri-phủ Lâm-thao.

M. Nguyễn-văn-Bảo, tri-huyện Lục ngạn, đổi đi Thủy-nguyên.

M. Đặng-đình-Tiến, tri-huyện Yên-sơn, đổi đi Lục-ngạn.

M. Phan kế-Toại, tri-huyện ở Trung ký, mới bổ ra, nay bổ đi huyện Yên-sơn.

M. Nguyễn-huy-Tưởng án-sát Hải-dương, được nghỉ 20 ngày.

M. Bùi-Đồng, hậu-tuyển tri-huyện ở Hải-dương được quyền án-sát tỉnh ấy.

M. Đoàn - ngọc - Tảo, thừa phái Quả giấy, được phép nghỉ 3 tháng.

M. Lê-phấn-Phiên, thừa phái Quyền-coi, nay kiêm việc sục-sự huyện ấy.

Ngạch Học chính — MM Vũ-duy-Tốn và Nguyễn-đình-Bể có bằng Sơ-học Pháp Việt được bổ trợ-giáo tập-sự.

Ngạch Công-chính. — M. Bùi-quang-Khuê, thư-ký hạng sáu ngạch Công-chính được thử chức, kể từ ngày 1er Mars.

M. Nguyễn-Hiền, thư-ký thượng hạng hạng ba, được phép nghỉ 30 ngày.

Tiền tem làm phúc. — Trong tháng hai năm 1922, sở Bưu điện bán được 839 fr. 82 tiền tem giao cho Hội trợ-cấp các trẻ con mồ-côi về cuộc chiến-tranh: Công với các số đã bán trước là 40 51 fr. 25 thì được 41.391 fr. 07 centimes

Phủ Toàn quyền. Nguyễn-văn-Mẫn là cựu cai khố-đỏ và Đỗ-đình-Nghiên là cựu linh thợ may được bổ làm tùy-phái hạng tư phủ Toàn-quyền.

Đấu giá. — Chiều hôm nay, hồi 4 giờ, tại sở Lục lộ đã đấu giá thầu việc làm một cái nhà gác và một cái mái sân có cả nhà xí cho trường học phụ nữ Thanh Ba Hanoi.

Việc làm đáng giá là : 51.869 p. 62.

Nay nhà thầu khoán đến đấu giá là :

MM. Trần-ngọc-Điền bỏ hạ		11 °/°
Vernenil Gravereaud		15 °/°
Diễn et Quỳnh		19
Đỗ-hữu-Thục từ Cai ba		21

Vậy M. Cai ba được tạm thầu.

Ai bắt được ? — Một con chó săn cái còn non, lâm tháng lưng và răng, mõm đen hai tai đen, bụng trắng có lốm đốm đen bán hông trái có ba cái chấm vàng lọi vào **không** giữa hai miếng và to. Ai bắt được, mang đến trả tại bản quán, hoặc tại số nhà 7 **Route du village du Papier, ngay trường Bảo-hộ, xin hậu tạ.**

8287

Người thiếu - niên nghĩa - khí đáng khen. — Vào hồi 4, 5 giờ hôm 24 Mars này tôi đi qua bờ hồ Hoàn-kiếm vô ý đánh rơi cái bí trong có cái giấy 100 p. và hình cũng giấy mà khác. Khi đi đến gần nhà in Mỹ-lân, tôi lấy một cậu thiếu-niên độ 14, 15 tuổi, chạy đến gần bỏ tôi có mất gì không ? Tôi giật mình sờ tới thì biết rằng mất cái bí. Tôi bèn nói với cậu ấy và nói đúng trong bí có tiền và giấy má như thế. Cậu bèn vui vẻ mà trả cho. Tôi lấy làm cảm phục và nói xin hậu tạ nhưng cậu nhất định từ chối. Sau tôi có hỏi qui tính cao danh thì cậu kí ông chủ nói, nhưng tôi nhác trông bia sách thấy có đề rằng « *Nguyễn qui-Cảnh* ». Sau xe điện đến nơi thì cậu lên thẳng mà đ... Con người nghĩa-khí thực là có, đáng khen mà đáng qui trọng biết chừng nào thực đáng làm cái gương tốt cho bọn thiếu-niên vậy.

Ngô-vũ-Đính tức Hảo lai cảo.

Cất giấy đồng — Sở Bưu-điện có bá cáo rằng độ này các giấy đồng nội thường điện-thoại từ Hanoi xuống Haiphong bay bị kẻ cắp cắt đứt luôn. Như vậy thì việc hai thành-phố thông tin cho nhau bằng điện thoại thường phải chậm trễ ít nhiều.

Vừa đây tòa Thượng-thẩm có phạt giam một đứa cắt dây thép ở địa phận tỉnh Hưng-yên, nhưng chủ-ý nó là để gieo vạ cho cái làng có đương giây thép đi qua chứ không phải là để ăn cắp. Cái đứa cắt đứt giây rồi lại chạy đi báo quan để hại mấy người chức dịch, nhưng may tòa xét ra thì chính tên ấy lại phải phạt.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Khi nào ông muốn đổi chỗ ở, muốn bán quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quảng báo, chúng tôi sẽ cho thi hiểu rõ rằng vậy đấy, và gửi theo hai báo (0$12) bằng tem cũng được) để chỉ vào giấy quảng khác.

Đã sẽ không gửi tiền theo thì sẽ để người gửi sẽ hoặc phải trả nặng hơn.

VIỆC BẮC-KỲ

PHỦ-LÝ

Một việc xảy ra trên xe lửa. — Chuyến xe lửa tối 30 Mars từ Hanoi về, đến gare Đồng-văn thì trong toa xe hạng tư có người dân bà đi một mình bỉ cầm bằng huyết, nằm vật xuống sàn toa mê mẩn không biết gì, trong bọn dân ông cùng toa đều tỉ hiểm không ai đoái hoài đến, đành rằng trong lễ giai gái tị-hiềm là phải, nhưng gặp khi hoạn nạn, tai cũng nên cứu giúp, chớ nếu cứ chấp nhất, thì chẳng lẽ chị dàu ngã xuống đó, lấy chè rào mà vớt hay sao ? Mà lại là cho bạn đàn bà, nhất là các bà đi công nghệ trong toa tàu, cũng bạn gái với nhau mà cũng chẳng ai thèm ngó tới, không biết các bà cầu được ở đâu, mà có sự phúc đức nhân tiền thì lại bỏ qua không thiết. Ôi ! tấm lòng hữu ái của người mình !

Đánh nhau bị thương. — Hôm thứ tư vừa rồi, trước cửa nhà thương, thấy mấy người không ba người bị nặng hơn, hỏi ra mới biết là người làng Lỗ-xá, ông Mễ-trăng huyện Thanh-liêm, nhân làng có việc hiếu với mời thêm bạn bè cạnh, song khi lễ sự-tiếp người trong làng cùng nhau ăn uống, trong lúc rượu vào nóng mặt bởi lòng mà tìm vết nhau, chẳng biết bàn về tiền góp làm sao mà sinh ra ẩu đả nhau đến nỗi sứt đầu xẻ mé. Ôi ! cái thói ăn bọc của người mình.

VIỆC KINH-ĐÔ

Đại sát phong-cảnh. Đêm hôm rằm, trăng sáng gió trong, bọn phong-lưu mặc khách tao-nhơn vẫy nhau cuộc rượu cung đàn làm thú tiêu khiển. Cái thú ấy chẳng riêng ai, cho nên một bọn thợ thuyền ở nơi Đ. K. bon vai mươi người cũng lấy lần lượt làm bữa cơm lấy ở thường trăng, lại có mời những người lại bạn đến để giải gạo, hỏ hát mà giải thích. Hôm ấy một cuộc giải gạo giải trai có tám cặp hò hát rất vui, người ta đến xem hạng người nào cũng có, vào khoảng mười giờ thời vòng tròng vòng ngoài đứng chật một khu sân đông đảo quá nên mấy anh thợ-thuyền phải ra đẹp bớt người cho rảnh chỗ. Là gì khi ấy chén rượu đã lưu đứ, nên buông những lời bỡ - ỡn, làm những bộ bung hăng để thị-oai rằng trong tiệc rượu có người thể-diện tất phải có sự nghiêm nhặt mới phải phép. Khi dẹp vừa xong một hồi lâu, bỗng nhiên giữa tiệc rượu tán xuống một viên gạch, cả làng biết là si đã nem vào làm cho tan nát cả rượu trà bàn tiệc, rồi tiếp đến một gói sẻ-vát ném vào vẳng đầu đầu mặt các tửa-hào thực-khách, thật là ghê gớm thay ! làm cho cái thú vị thường trăng nghe hát là một cái thú vị rất thanh cao, phải hóa ra ô-trọc, không thể nói được. Ấy là cái thói gã man của đảng vô loại ở xứ nẫy thường hay làm những cách khả ố như thế, khiến ai chịu cho thấu mà cũng vì thế mà ít kẻ dám bày những cuộc ca-vũ để chơi chung khi dưới trước trên trăng.

Ước ao rằng sở Cảnh-sát sẽ gia tâm tìm kiếm cho ra những đứa làm điều phi-vi-lễ mà trừng trị cho đáng mới chừa hết cái thói lấy thời trong khi phong thanh nguyệt bạch mới lẳng nghe những khúc hương quan. Ấy cũng bỏ trợ trong sự vệ-sinh được cách đường tránh đào tinh đó vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-TRỊ

Lộc nước phúc nhà. — Ông Đoàn-Trí kỳ lục thượng hạng, quán tỉnh Quảng nam huyện Đại lộc tùng sự chánh phủ Bảo-hộ đã 24 năm nay đến lệ hưu trí thời đã được xét công-cán cần lực mà được thưởng thụ hàm Quan-lộc tự thiếu khanh hưu bổng lãnh đồng viên 210 p. Ông là một người học vấn uyên bác, tánh hạnh thanh cao, làm việc quan hết sức trung thành, đối với xã hội lắm người yêu mến, đã thế mà dạy con có nghĩa phương, phụng thân có chí hiếu, cho nên nay mừng thấy đẩy thêm lan cuế, ngảo ngại sum sê ba trai là MM. Đoàn Ta phán sự phủ Khâm-sứ, Đoàn Nhương, Đoàn-Tỉnh đều làm thông ngôn ở tòa Sứ Quảng nam và Quảng-trị, lại hai người rể là M.M. Tôn-thất Hy thừa phái tỉnh Quảng trị, Lê-Đồng, thông ngôn tòa Sứ Quảng-nam, trai gái đã trưởng thành mà châu nội ngoại được 15 người nội tâm mà ngoại bậy.

Nay ông được hưởng thú ân nhàn đoàn viên trong gia đình thảnh thơi ngay tháng ngâm vịnh với cúc tùng cũng là người bi được.

(*Xem tiếp kỳ tới*).

NHÀ ĐẺ HÀNG-ĐỒNG
70, Phố Hàng Đồng Hanoi
Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tốt mặc, đồ dùng như phòng khách. Đẻ con có người hầu bà nước nôi, giặt giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước cùng cối và cơ tã, có xiêm.
Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã tự chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yên ở hẳn trong Nhà-đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bệnh mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.
Ai bằng huyết, tiểu sản, huyết bạch, kiết hoi, muốn chữa để vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 40$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00
Ra vào tự do
4557

NHÀ BA MŨI
Số giấy nói 322
Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giảng răng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mẽ quản ... chỉnh-đốn theo lệ lối làm cưới.
Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).
Có đông các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa số rẻ.
Nay cáo-bạch
Quản-lý, M. Tạ-duy-Hiền

Ngày các tàu tới tàu đi của hãng M. M. dự định trong năm 1922

TÊN TÀU	Ở MARSEILLE CHAY	ĐẾN HẢI-PHÒNG	Ở HẢI-PHÒNG CHAY	VỀ MARSEILLE
Amboise	»	»	7 avril 1922	29 mai 1922
Cordillère	»	»	21 »	7 »
Amazone	24 février 1922	28 mars 1922	5 mai	10 juin
Porthos	10 mars	11 avril	19 »	24 »
Angkor	24 »	26 »	2 juin	7 juillet
Chambord	7 avril	9 mai	16 »	21 »
Angers	21 »	23 »	30 »	4 août
Ar-le-Rideaux	5 mai	8 juin	14 juillet	18 »
Armand-Béhic	19 »	20 »	28 »	1er septembre
André-Lebon	2 juin	4 juillet	11 août	15 »
Amboise	16 »	18 »	28 »	29 »
Cordillère	30 »	1er août	8 septembre	13 octobre
Paul-Lecat	14 juillet	15 »	22 »	27 »
Angkor	28 »	29 »	6 octobre	10 novembre
Porthos	11 août	12 septembre	20 »	24 »
Chambord	25 »	26 »	3 novembre	8 décembre
Angers	8 septembre	10 octobre	17 »	22 »
Ar-le-Rideau	22 »	24 »	1er décembre	5 janvier 1913
Armand-Béhic	6 octobre	7 novembre	15 »	19 »
André-Lebon	20 »	21 »	29 »	2 février
Amboise	3 novembre	5 décembre	12 janvier 1923	18 »
Cordillère	17 »	10 »	26 »	4 mars
Paul-Lecat	1er décembre	2 janv. 1923	9 février	18 »
Angkor	15 »	16 »	25 »	1er avril
Porthos	29 »	30 »	9 mars	15 »

Những ngày trên đó còn là dự định mà thôi, nhưng trước khi tàu tới tàu đi thì sẽ có giấy báo tin trước.

CÓ BÁN
1o Dầu xe đã lọc lí chất chưa để dùng bỏ vào các thứ máy. (Huile de Risin à faible d'acidité pour le graissage extérieur des machines).
2o Một cái Moteur à essence hiệu « Jeep » 8 mã lực.
3o Một cái xe auto 5 chỗ ngồi, 12 mã lực hiệu « Chevrolet » chân đẹp, đèn thắp đèn bằng điện, và đã có bảo hiểm rồi, xin đoan rằng máy thực tốt mà dùng hết tí dầu xe-essence.
Giá bán thực rẻ, ai mua, xin lại hiệu ĐỨC-LONG, 90, phố Mê-mây, Hanoi.
2953

茂 MAO-SENG 盛
57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY nói số 248
Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-sống bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.
Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong-công khách.
Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.
2945
MAO-THỊNH kính cáo.

CÁC CUỘC ĐI XEM
然 SẮN-NHIÊN 榮
Tối thứ bảy :
TỪ-VI THỦ BẠCH TRẠCH
(Từ vi chiếu bạ ngũ vị tôn ông hội ! thủy-cung)
Bản-hội đến tận nơi lấy làm công phu tôn phí — Con Bạch-trạch của soạn hình như thực. Xin liệt-quí chiếu cố mới rõ.
Ngày chủ nhật :
CHÚA - CHỔM
Tối chủ-nhật :
TRINH-PHỤ
Tích này lọ sự tích nước nhà. Nghĩa chữ Trinh-phụ đây khác hẳn nghĩa chữ Trinh-phụ ta thường xem. Vai Trinh-phụ rất khó, bản hội đã truyền người đóa đóng mai lấy trước ba hôm phải đến nhà hát luyện tập.
Tối thứ hai :
NGHĨA HỔ BÁO ÂN

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 29 Mars đến thứ ba 4 Avril 1922
Ba buổi hôm ngày thứ năm và chủ nhật chớp to 3 cái chiếu, thứ bảy chớp 5 lần 3o
CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc tân trong thế giới
"MATHIAS SANDORF"
Bản tám 9 nết
Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu-thuyết của Jules Verne
Có Nell Salpnam đóng trò chính
Hồi thứ IV, V và VII
TA HÃY BẮT MA
Hài kịch rất ngộ nghĩnh
Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ lối thứ hai và chiều thứ bảy

XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài-tỉ rằng đã có lòng chiếu-cố, đến bản hiệu thì xin nhận rõ :
« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bộ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi.
Nay kính,
Ed. Montès,
84 Rue Paul Bert Hanoi.

Do Tổ Thị Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hôm chủ nhật 12 Mars nầy ông có thiết tiệc tịch và trần thiết bài trí trong một cái rạp rất tráng lệ để mừng Gia-mệnh của Vua ban và sau nữa là mừng được về hưu, sau khi 24 năm đi từng kinh-lịch lắm công việc gian nan mà đều được yên lòng vô sự. Vậy hôm ấy làm tiệc tại tỉnh Quảng-trị là nơi ông đã từng làm việc 20 năm ở luôn đó để tiếp đãi những người tri thức mấy lâu nay. Hôm ấy có mời cả các quan tỉnh, sứ đàng chí thuộc văn võ đều đủ, lại tất cả liên hữu tùng sự qui Bảo-hộ và các quan phủ huyện lồng xã. Trong khi yến ẩm hỷ hạ có bày cuộc ca quản tiêu thiều rất vui, trong khi đối chén thương ca ông có thừa hứng mà làm một bài thơ tự vịnh rằng:

Ân hai nhà-nước phẩn son cho,
Vẽ được làm ri có tưởng mô.
Béo bọt phận hèn nên trước-sỹ
Mây râu đầu bạc được giang-hồ.
Bắt tay nhìn bạn khôn dời gót,
Nối bước mừng con đã nhỏ giò.
Mấy độ non Hồng sông Hán trải,
Đoái non sông lại nhớ thầy trò.

Cụ Thượng-thư tri-sĩ là cụ Lôn-thất Mộng-Nhật là cậu ông Đoàn-Trí, có họa vần bài thơ ấy rằng:

Lộc nhờ hai nước thọ trời cho,
Phước cháu đôi g tây có ít mô.
Áo gấm về làng quan bốn phẩm,
Chèo ba đạo cả ấn khách năm hồ,
Tươi mười tùng các còn non dấu.
Lố số chi lan đỉ nảy giò,
Nam Bắc phong lưu rày rộng bước,
Ru Thanh cũng cận hát nhà trò.

Hai bài thơ nghe có ý chí phong tao thuần hậu, xem đó đủ thấy cái gia-phong của hai cậu cháu đều có tài học xuất nhân.

Nghe đâu đến tháng tư ông còn về làng Phú-sơn để bái yết thần-linh đến tháng sáu về làm lễ phần-huỳnh, rồi ông mới đi chơi các lĩnh đường ngoài. Nghỉ như ông hưởng thụ một lần cả lộc nước phước nhà như thế cũng do bởi tại chữ nghĩa-vụ đã làm trọn mà có ngày nay. Thế thời cái nghĩa vụ của người đời cần phải có hoàn toàn mới được vậy.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
CUISNEAUD FRERES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.
2051

Rước hoa vị-sinh mới sang
Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Feliahs dùng để rớp thuốc-lá, thuốc-điếu, vê xi-gà.
Lại có bán đủ các thứ như sau nầy: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, dầu vân.
Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC
Thêu-khoán
45, Phố nhà Thờ, 45, Hanoi
Độc-quyền thuốc-lá Bắc-kỳ.
Bán cắt và bán lẻ, giá tính phải chăng.
2045

泰 LỢI-THÁI 利
BÁN BỐ VẢNG SẮC
104 Rue des Changeurs Hanoi
(Trước là số nhà 110)
Bản-hiệu chuyên nghệ đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều qui khách chiếu cố, đã thành nền nếp nên có thể bán được nơi giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đem nhận vàng đi cân đủ tuổi, đã các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng
2048

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Đồ chạm, độ sơn, kiểu mẫu sành,
Muốn mua xin đến hiệu An-bình.
Bôn-tư, nhà tại hàng Bông nọ,
Mừng nước ta nay kỹ-nghệ tinh.

興 CHÂN-HƯNG 眞
盛興王 珠 米 金
Nhà đồ đạng hàng đẹp và rẻ hơn các hiệu khác. Xin cứ đến xem thì sẽ rõ.
2065

Qui khách ở các tỉnh
Bản hiệu xin có lời kính bạch để quý khách ở các tỉnh biết cho rằng ngài nào có lòng tốt gửi thư về đặt giấy ở bản hiệu, xin các ngài nhớ gởi luôn cho đủ kích thước, có một phần năm giá tiền, thì hễ tiếp được thư, bản hiệu làm hàng ngay kẻo nay tết nhất đã gần tới nơi, nếu phải trao đổi thư từ nữa, lại mất thì giờ vô ích, mà lại chậm trễ công việc của các ngài.
Nay kính bạch
CỰ-LONG
61 Rue des Paniers, Hanoi
2027

潘興成
PHAN-HƯNG-THÀNH
26, Rue des Cantonnais, Hanoi
Bản buôn và bán lẻ đủ các thứ tơ lụa, hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta hàng Saigon, vân vân.
Hàng tốt mà tính nói giá hơn các hiệu khác.
Qui-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy về bản-hiệu sẽ gởi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, qui khách có muốn may hàng lại hiệu cho tiện thì xin đo kích thước gởi về và xin đặt trước cho bản-hiệu chịu tư một phần tiền; còn thiếu bao nhiêu sẽ gửi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất là chóng vì có nhiều thợ giỏi.
2040

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG-GÂN
Ai mà làm lụng một nhọc thái quá, cả lòng năng nề, buồn rầu nghĩ ngợi thì thường sau mắc phải bệnh thương gân; khi cả bị bệnh thì đêm không ngủ được, chẳng còn gì ngượi hiệm cho bằng là không ngủ được, mà nhất là ở các xứ nóng thì lại càng phải nghỉ ngợi. Nếu không thì mất hẳn sức sống giấy thấy trong mình mệt nhọc, không làm gì được.
Thuốc Nutrinase là của một viện học-sinh cả ở viện Pasteur thành Ba-lê (nước Pháp) làm cho gân cốt bình yên và ngủ được êm đềm, lại thêm bổ bổ.
Người già hễ trẻ uống đều được cả.
Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.
2050

KỲ TÊN KHÔNG RÕ
Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì cho biết cắt số ta ở tờ giấy gói báo, hoặc là giới cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm sổ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay kỳ tên vẫn tắt, hoặc thêm quê, không sao đọc được, thành ra chẳng khi bản-quán không hiểu ai mà trả lời.

SOCIETE DES PHOSPHATES DU TONKIN
133, Avenue Paul Doumer à Haiphong
PH.S
XƯƠNG-TÂN PHOSPHATES) là một thứ bột vun lúa, giống màu rất tốt, Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÂN thì lúa rất ra được gấp hai, gấp ba.
Hội chẳng thì tỉnh nào cũng có người đang ĐẠI-DIỆU
Ai muốn hỏi hay gì, xin cứ gởi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133 Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).
Chúng tôi bán giá như sau nầy, hàng lấy tại nhà máy ở Haiphong
1$ 500 một tấn PH. 19/24. Thứ bột để vun ruộng-chua.
2$ 00 một tấn PH. S Thứ bột nay thời dùng cả ruộng-chua, ruộng-mặn
2053

AU BONHEUR DES TONKINOIS
UNE FABRIQUE DE CHAUSSURES
HAI-CHINH
75 RUE DU PONT-EN-BOIS, 75
TONKIN-HANOI
Chưa các ngài, chẳng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dân được
Nay kính,
2031

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 5$00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

AU MIEN MAY MẶC GÌ THÌ NÊN ĐẾN HIỆU
PHAN-THÁI-THÀNH
Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi
Bán đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta và hàng Saigon:
Gấm đẹp chào, gấm thắt thể bơn vàng hoa học — Kim ngân đoạn Châm và huyền — Satin chơn và hoa — Vóc — Vóc Thượng-hải — Vóc Long-gấm — Dạ — Dạ Mông-tự — Dạ tây — Drap fantaisie pour pardessus — Cachemire — Alpaga — Tussor — Faille — Nhiễu — Nhiễu cổ-tý — Kỳ cầu — Xuyến — The — Lụa — Lượt — Là, vân vân...
Ai muốn lấy Echantillons cũng có. — Hàng gửi Contre remboursement

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rải, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu
Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.
Có xe Ô-TÔ che các quí-khách đi ga, hoặc đi các tỉnh
Giây nói số: 280 — hoặc số: 150
Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán
2048

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54
HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt
THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Theo luật mới về Muốn dùng thuốc nếp phải xin đơn quan Bác-sĩ người Pháp thì mới có thể mua được.
Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu; bán đem-ngài, mỗi một không muốn làm việc gì: dùng thuốc nếp hay lắm!
Mấy thứ bán-hiệu hay hơn:
Các thứ thuốc nước đựng lọ xin để riêm vào đa như thuốc bổ CACCHALATE DE SUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL, đờm-cả, bổ-máu.
Thuốc lao chỉ người lớn uống được thôi
Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nâng = 2 c 00 lọ 30 viên
thuốc thọc = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc nhanh như thần, ra khỏi khiến, thuốc nếp đã chữa được rất nhiều người phải bệnh lậu.
Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, đi ra con, uống thuốc nếp đỡ mau sẵn lấy lại mau tốt trong mình để nhẹ nhẹ.
BÔ BUỘC THUỐC
BỘ DỤNG CỤ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MÔ-SÉ
Kính-hiển, đồ-hiển, thuốc-hiển hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-hiển, thuốc Ultra.e và thuốc Fremure
Bán cuốn và bán bao kín
Bán cắt và bán lẻ
« THUỐC DÊRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Đang thuốc thì rõi thì nên uống thuốc nếp cho tiệt nọc! Dang thuốc khan rồi cũng cần phải uống thuốc nếp thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc nếp rất hay, rất gọi: ai chẳng hợi gì đến sự sinh đẹt, lại bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc nếp trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

№ 42
TÁI-SINH-DUYÊN
(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)
dịch thuật
NGUYỄN-ĐỖ-MỤC

.... Mày chờ khi hẵn mua được giấy, đem về cho ta. Còn như áo quần của mày thì anh mày chẳng cũng có thừa, mày lấy trộm một bộ và cả đôi giầy nữa.

Con *Vinh-lan* nói:
— Việc lấy trộm áo và giầy, chẳng khó khăn gì, nhưng còn việc nhờ anh tôi mua hộ đôi giầy, chỉ sợ anh tôi đi hỏi công-tử thì thành ra bại-lộ.

Mạnh-lệ-quân nói:
— Mày còn thật-thà quá! Phàm nhờ ai mua cái gì, hễ đưa thừa tiền thì chẳng mấy người còn hỏi lôi-thôi, chỉ sợ đưa thiếu không mua đủ thì bấy giờ mới phải hỏi lại. Sáng mai ta cho nhiều tiền mà đưa cùng anh mày thì tự khắc anh mày chẳng tội chi nữa!

Con *Vinh-lan* nói:
— Tiền-thư nói có lẽ phải. Nhưng ngày hôm nay quan Thừa tướng họ *Kỷ* đến nói, lão-gia ta đã nhận lời cho cưới rồi, bây giờ tiểu-thư bỗng trốn đi thì *Lưu-khuê-bích* tất tâu với triều-đình là lão-gia ta đem giấu tiểu-thư, thì nào tránh khỏi cái tội « Khi quân » được. Tiểu-thư nên nghĩ kỹ, kẻo di-lụy đến lão-gia.

Mạnh-lệ-quân nói:
— Tôi cũng đã nghĩ kỹ lắm rồi. Trước khi ta ra đi, ta sẽ viết một phong thư dặn *Tô-ánh-tuyết* thay ta về việc ấy. *Lưu-khuê-bích* vốn chưa biết mặt ta, chắc hẳn tưởng thực mà chẳng nói-năng gì nữa.

Con *Vinh-lan* thở dài mà than rằng:
— Chẳng hay năng *Tô ánh-tuyết* kiếp trước khéo tu thế nào mà nay được gặp cái lương-duyên ấy, đó chẳng qua cũng là việc trời.

Mạnh-lệ-quân nói:
— Mày nói thế, chứ cứ như ý ta thiển nghĩ thì vị-tất năng *Tô-ánh-tuyết* đã bằng lòng thay ta.

Còn *Vinh-lan* nói:
—*Tô-ánh tuyết* là con nhà thường-dân, nếu được kết duyên cùng *Lưu-khuê-bích* thì thành ra được dường một ngôi mệnh-phụ, kh. nào năng lại không chịu.

Mạnh lệ-quân nói:
— *Tô ánh tuyết* cùng ta, không nỡ phân-ly nhau, vậy nên xưa nay chỉ ước-ao cùng lấy *Hoàng-phủ thiếu-hoa* cho được một nhà sum-họp. Huống-chi năng là người có nghĩa-khí, thấy ta bị *Lưu-khuê-bích* cưỡng-bách, tất cũng đem lòng tức giận khi nào đã chịu kết-duyên.

Con *Vinh-lan* nói:
— Đó là cái lòng tiểu thư nghĩ tình người cũ, nhưng *Tô-ánh-tuyết* tham được phú-quí nhà họ *Lưu*, vị-tất năng có nghĩ gì. Thế thì quả là một dịp may cho năng vậy.

Mạnh-lệ-quân nói:
— Ta chỉ muốn bảo toàn cái danh-tiết của ta, và giữ sao cho hai thân khỏi tủi-vạ, thế là mãn nguyện, còn ai được sung-sướng thì mặc người ấy ta có quản gì. Việc này mày chớ nên tiết-lộ với ai, vì trừ kẻ mày thì quyết không còn kẻ nào khác nữa.

Con *Vinh-lan* nói:
— Tôi xin lĩnh ý, không dám tiết-lộ với ai, bây giờ đêm đã khuya rồi, tiểu thư hãy nên yên-nghỉ.

Mạnh-lệ quân nghe lời đi ngủ. Lại nói chuyện *Hàn* phu-nhân suốt đêm hôm ấy, chỉ lo con gái tự-tử mà không hề chợp mắt chút nào. Sáng sớm hôm sau, hỏi con *Vinh-lan* rằng:
— Đêm qua tiểu-thư dến bao giờ mới đi ngủ? Có khóc lóc gì nữa không?

Con *Vinh-lan* nói dối rằng:
— Tôi đã cố hết sức khiến lời khuyên-nhủ, cho nên tiểu-thư tôi cũng được nguôi lòng mà không khóc lóc gì nữa. Hồi quá canh một thì tiểu-thư tôi đi ngủ.

Hàn phu-nhân nghe nói, mới được yên lòng. Phu-nhân đang hỏi chuyện con *Vinh-lan* thì năng *Phương-thị* đến. Phu-nhân bảo *Phương thị* rằng:
— Hiền-tức (nghĩa là con dâu) nên cùng ta đến khuyên nhủ tiểu-thư, để cho tiểu-thư khỏi lo phiền. Tiểu-thư có vui-vẻ thì ta mới yên lòng mà sửa soạn các đồ trang-sức.

Phương-thị vâng lời, theo *Hàn* phu-nhân đến *U-hương-các*. Phu nhân bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng:
— Năm trước, khi nhà ta mở cuộc thi bắn, ta đã trông thấy điện-mạo *Lưu-khuê-bích* cũng chẳng kém gì *Hoàng-phủ thiếu-hoa*. Nay thành-thượng giáng chỉ cho con được kết duyên cùng nhà họ *Lưu*, thiết tưởng cũng đẹp đôi chứ sao, can chi con lại buồn bã.

Mạnh-lệ-quân nói:
— Không phải con có hiềm sự dẹp xấu gì đâu, chỉ vì khi trước đã đính-ước với nhà *Hoàng-phủ*, nay lại cải-giá lấy nhà họ *Lưu* thì e thiên hạ người ta chê cười, cho nên lấy làm buồn bã.

Hàn phu-nhân nói:
—Con nghĩ thế là lầm! Đã có chiếu-thư của thánh-thượng, ai còn dám nghị-luận. Con đã là người có học thức, sao con lại còn nói những câu mơ hồ ấy.

Mạnh-lệ-quân giả-cách tươi cười mà đáp rằng:
— Con chỉ lấy sự cải-giá làm thất tiết, cho nên hổ-thẹn, chứ con chưa hiểu rằng có chiếu-thư của thánh-thượng, thì không phải là thất tiết với ai. Nay đã như vậy, cha mẹ đặt đâu, con xin ngồi đấy.

Hàn phu-nhân vẫn tưởng là *Mạnh-lệ-quân* đã thuận nghe lời khuyên-nhủ của mình, trong lòng lấy làm mừng-rỡ. lại cùng *Phương-thị* lui ra. Cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* đang ngồi ở trong phòng đợi nghe tin-tức *Mạnh-lệ-quân* ra thế nào.

Mạnh-sĩ-nguyên trông thấy *Hàn*-phu-nhân vào với vàng đón mà hỏi rằng:
— Thế nào, con gái ta đã nguôi lòng chưa?

Hàn phu-nhân cười mà bảo rằng:
— Con gái ta dẫu rằng tính khôn, nhưng vẫn còn tính trẻ, cho nên cũng dễ lừa-dối.

Hàn phu-nhân thuật hết những lời khuyên-nhủ vừa rồi cho *Mạnh-sĩ-nguyên* nghe, và bảo rằng:
— Chẳng những nó không xót thương mà lại có ý mừng-rỡ.

Mạnh-sĩ-nguyên cũng tưởng thế bảo rằng:
— Nếu nó đã bằng lòng thì ta nên sửa-soạn các đồ tư-trang đi.

Hàn phu-nhân khen phải, truyền cho người nhà sửa soạn các đồ tư-trang. *Mạnh-lệ-quân* từ khi *Hàn* phu-nhân lui ra rồi, lại mở rương lấy các thứ tiền tụy, cùng con *Vinh-lan* chế mấy bộ áo đàn ông, không bỏ thấy có vẻ xót thương chút nào cả. Khi ăn cơm sáng xong, *Mạnh-lệ-quân* lấy 5 lạng bạc giao cho con *Vinh-lan* đi nhờ người anh mua hộ đôi giầy. Hồi lâu, con *Vinh-lan* đem đôi giầy về *Mạnh-lệ-quân* xem qua, rồi cất giấu đi một chỗ, lại cùng con *Vinh-lan* gia sức may bộ áo cho xong.

Mạnh-lệ quân lại sai con *Vinh-lan* về nhà lấy trộm một bộ áo quần và một đôi giầy của người anh. Con *Vinh-lan* nói:
— Việc lấy rất dễ! Để sáng mai tôi sẽ đi lấy, cần gì mà vội!

Mạnh-lệ-quân nói:
— Việc gì cũng vậy, nên phải đề phòng từ trước, nếu không đề phòng từ trước thì nhiều khi lỡ việc mất thôi.

Con *Vinh-lan* nói:
— Tiểu-thư nói chí phải!

(Còn nữa).

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant NGUYỄN-VĂN-LUẬN